

INDKOMSTFORDELING 16. august 2015

DEBATINDLÆG

Spændetrøje. Ulighed hæmmer hele samfundet

Skrevet af

Jonas Schytz Juul
Analysechef

I løbet af de seneste år er der internationalt kommet mere og mere fokus på de negative konsekvenser, som et mere ulige samfund giver. De skadelige konsekvenser af den stigende ulighed er for alvor ved at sætte sine aftryk i den internationale forskning. Konklusionen er, at stigende ulighed har negative konsekvenser på væksten i samfundet.

Kontakt

Analysechef

Jonas Schytz Juul

📞 33 55 77 10

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

ARBEJDERBEVÆGELSENS ERHVERVSRÅD

I løbet af de seneste år er der internationalt kommet mere og mere fokus på de negative konsekvenser, som et mere ulige samfund giver. Senest har de to organisationer, OECD og IMF, udgivet rapporter, der fokuserer på de negative konsekvenser af stigende økonomisk ulighed. I begge rapporter konkluderes det på baggrund af omfattende analyser, at stigende ulighed har negative konsekvenser på væksten i samfundet.

IMF viser, at hvis de fattigste og middelklassen får en større andel af den samlede indkomst i et samfund, så er det forbundet med en højere samlet vækst i økonomien. Samtidig finder IMF det modsatte resultat for de rigeste. Hvis de rigeste får en stigende andel af den samlede indkomst i et samfund, så har det negative effekter på den økonomiske vækst de følgende år. Argumentet om, at en stigning i indkomsten for de rigeste vil *sive ned* og gavne hele økonomien, holder altså ikke.

” *I Danmark handler debatten primært om, hvorvidt det kan betale sig at arbejde. I stedet for at have fokus på helheden af den førte politik, er der ofte for enøjlet et fokus på privatøkonomiske incitamenter uden forståelse for, hvad der er til gavn for hele samfundet.*

Ifølge OECD's rapport har den stigende ulighed fra 1985-2005 betydet en vækst, der samlet har været næsten 5 procentpoint lavere i løbet af de 20 år. En af de drivende kræfter bag dette resultat er, at i et ulige samfund investeres der for lidt i uddannelse for underklassen og den lavere middelklasse. Potentialet for børn, der vokser op i disse klasser, udnyttes dermed ikke fuldt ud.

På baggrund af detaljerede data viser OECD, at i lande med høj ulighed har børn af ufaglærte forældre ringere chancer end børn af ufaglærte forældre har i lande med lav ulighed. For det første klarer de sig dårligere i skolen, for det andet har de ringere chancer for at få en uddannelse, og for det tredje har de en ringere tilknytning til arbejdsmarkedet, jo mere ulige et samfund de vokser op i. Alt sammen noget, der giver et samfund lav social mobilitet, og som i sidste ende går ud over den samlede vækst og velstand i landet.

I figuren er et af OECD's resultater gengivet. Af figuren ses det, at børn af forældre med det højeste uddannelsesniveau med omkring 40 procent sandsynlighed selv får en videregående uddannelse, og det

er uafhængigt af uligheden i landet. For børn af forældre med middel uddannelsesniveau er sandsynligheden for at få en videregående uddannelse omkring 30 procent. Det er også stort set uafhængigt af uligheden i landet. Men ser man på børn af forældre med det laveste uddannelsesniveau (ufaglærte forældre), så er der en klar faldende sandsynlighed for at få en videregående uddannelse, jo højere uligheden i landet er.

Er uligheden blandt de laveste i OECD-landene, så er det omkring 25 procent af børn af uaglærte forældre, som selv opnår en videregående uddannelse. Men er uligheden blandt de højeste i OECD-landene, så er det under 15 procent fra denne gruppe, der får en videregående uddannelse. Ulighed går altså i høj grad ud over mulighederne for børn i de mindst privilegerede familier, mens mulighederne ikke forringes for andre grupper, ifølge OECD.

Både OECD og IMF peger på, at uddannelse og løbende opkvalificering gennem livet er af afgørende betydning både for ligheden og væksten i et samfund. Samtidig skal fokus være på skabelse af gode job, aktiv arbejdsmarkedspolitik samt en velfungerende og fair omfordeling.

” *Internationalt er man i stigende grad ved at få øjnene op for de skadelige konsekvenser af den stigende ulighed*

Internationalt er man altså i stigende grad ved at få øjnene op for de skadelige konsekvenser af den stigende ulighed. Ud over OECD's og IMF's nyeste rapporter er lighed også kommet med på listen over FN's mål for bæredygtig udvikling. Her skal hvert medlemsland arbejde for, at de 40 procent i landet med lavest indkomst skal have en større indkomstvækst end den gennemsnitlige indkomstfremgang i landet. Også her er fokus altså på at løfte bunden og den lavere middelklasse.

I Danmark handler debatten derimod primært om, hvorvidt det kan betale sig at arbejde. I stedet for at have fokus på helheden af den førte politik, er der ofte for enøjlet et fokus på privatøkonomiske incitamenters uden forståelse for, hvad der er til gavn for hele samfundet. Går man videre ad den vej med kontanthjælpsloft, nedsættelse af ydelser og forringelse af vilkårene for de dårligst stillede, vil man øge uligheden i Danmark yderligere, uden at det altså giver en større vækst, når man tager alle forhold i betragtning.

Selv om uligheden er vokset gennem en længere årrække i Danmark, er vi i international sammenligning stadig et relativt lige land og et relativt velstående land. Analyserne fra OECD og IMF viser, at der ud fra en økonomisk betragtning ikke er noget argument for at bevæge sig i retning af mere indkomstulighed. Tværtimod er indkomstlighed gavnligt for væksten, når det politiske fokus samtidig er på uddannelse, opkvalificering, social mobilitet, jobskabelse og gode job, samtidig med en fair og velfungerende omfordeling via skatter og overførsler.

bragt i Politiken d. 16. august 2015